СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 52. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 5. березня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 52. Jersey City, N. J., Wednesday, March 5, 1930. THREE CENTS.

СЕНАТ ОБГОВОРЮЄ СПРАВУ БЕЗРОБІТТЯ

СЕНАТОРИ ДОМАГАЮТЬСЯ НЕГАЙНОЇ ЗАРАДИ БЕЗРОБІТТЮ. КАЖУТЬ, ЩО УРЯД ЗАТАЮЄ ФАКТИ ЩОДО ЧИСЛА БЕЗРОБІТНИХ, ЯКИХ МАЄ БУТИ ПОНАД ТРИ МІЛІОНИ.

ВАШИНГТОН. — Сенат був свідком острих атаків, звернених проти уряду з боку демократичних сенаторів і републиканських, відомих з їх радикального напряму.

Сенатор Вагнер з Ню Йорку підніс, що уряд нарочно закриває важні факти щодо безробіття, щоби замилити очі населенню і відвернути його увагу від безробіття. Вина за це спадає на уряд, а рівнож і на президента Гувера, бо він не є рішучий і ніхто не знає, яке він займає становище в тій так важній справі.

Сенатор Ля Фолет протестував проти цього, щоби з рамени уряду мішати справу безробіття з комуністичною пропагандою. Домагався, щоб уряд взявся вже раз до якоїсь конструктивної роботи в справі ліквідації безробіття.

Сенатор Джансон підніс, що він не знає, звідки взялися безробітні, бо він стільки начитався заяв з боку ріжних міліонерів про добрі часи, що не годен зрозуміти, що це сталося, коли чує про міліони безробітних.

Сенатор Кузенс зазначив, що статистика виказує нам 3,100,000 безробітних, а на ділі це число є два рази більше.

Сенатор Блек відчитав листа, в якім йому пишуть з Дітройту, що там викинули з фабрик в останніх днях 125,000 робітників.

ГАЙТІ ОБОРОНЮЄ СВОЮ СВОБОДУ

ДОМАГАЮТЬСЯ УСУНЕННЯ ҐЕНЕРАЛА РОСЕЛА Й СВОБІДНИХ ВИБОРІВ ПРЕЗИДЕНТА. ІНАКШЕ ГРОЗЯТЬ ПОВСТАННЄМ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ.

ПОРТ О ПРЕНС. — Гуверова комісія для розслідження відносин на острові Гайті переслухала двох визначних місцевих лідерів у справі домагання населення.

Переслухано Антона Ріґола, президента обєднаних патріотичних організацій, і Симона Предела, адвоката й визначного діяча.

Обидва переслухані домагалися від імени населення усунення ґенерала бриґадієра Росела й нових виборів. Зізнаючі твердили, що теперішний президент Борно є тільки лялькою в руках Росела, а Державна Рада являється тільки урядовцем тепартаменту стейту. Вони піднесли, що при найближчих виборах президента населення мусить мати можність вибрати президента по своїй волі. Інакше поллється кров. Зізнаючі зазначили, що вони є безсильні супроти американських гармат і війська, але це не відстрашить їх від повстання. Населення знає, що воно буде змасакроване, але відвічальність за ту масакру спаде на Злучені Держави.

Комісія погодилася, щоби зізнаючі виготовили проєкт, як можна перевести вибори президента, щоби задоволити населення і не допустити до заворушень.

ВОКЕР ОСТЕРІГАЄ КОМУНІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Мейор міста видав заяву, в якій підносить, що в Ню Йорку нема потреби протестувати проти безробіття, бо місто зробило все, що тільки в його силі, щоби дати безробітним роботу. Вокер зазначив, що він дбає про це, щоби забезпечити кождому свободу слова й зборів і возьме в охорону комуністів, коли вони будуть демонструвати спокійно. Колиж надужиють конституційних прав до ріжних ексцесів, тоді поліція скаже своє тверде слово. Вокер подає далі, що він не вірить, щоби комунізм міг мати в Америці підставу до розвитку, але колиб і мав, то й тоді поводився би він супроти комуністів так, як цього вимагає конституція, значить: признавав би їм ті свободи, які признаються кождому американському горожанинови.

ОБЖАЛОВУЮТЬ АДВОКАТІВ ЗА ПІДКУПСТВО.

НЮ ЙОРК. — Федерал ґренд джурі обжалувала трох місцевих адвокатів, Йосифа Шалика, Артура Зеґера й Едварда Райнолдса, за підкуплювання присяжних суддів, щоби добути від них корисне для їх клієнтів оречення.

ПРОТИ СВОБІДНИХ ФИЛИПИН.

ВАШИНГТОН. — Нютон В. Ґилберт, бувший заступник ґовернора Филипин, котрий жив на филипинських островах 11 літ, остерігає Америку перед наданням Филипинам повної свободи. Він каже, що це спричинить таку війну, яка не вмилася щодо розмірів до останньої світової війни. Коли Америка опустить Филипини, то ті острови залле китайська імміґрація, якої досі не допускає до Филипин сильна американська фльота. Це буде причиною до великої війни між чорною і жовтою расами. Крім цього Филипини будуть залляті чужинецькими капіталами, бо самі вони бідні. А це знову спричинить нове замішання.

ДЕПОРТУЮТЬ ЧУЖИНЦІВ.

НЮАРК. — Нюарська поліція враз з іміґраційними аґентами перевела ревізії в ріжних домах і відставила до Елис Айленд 66 Еспанців і Португальців, як таких, що не могли виказатися документами на правний побут в Америці.

КОНҐРЕС І БОЛЬШЕВИЦЬКА АҐІТАЦІЯ.

НЮ ЙОРК. — Матю Вол, заступник президента Американської Федерації Праці, заповів, що американський конґрес займеться незабаром Амторґом, совітською торговельною аґентурою в Ню Йорку, яка замісць торгувати, веде большевицьку аґітацію в Америці.

PROTEST BOLSHEVIST PERSECUTIONS OF UKRAINIAN SCIENTIST AND BISHOPS. UKRAINIAN UNITED ORGANIZATIONS OF U. S. APPEAL TO SEN. BORAH TO INTERCEDE IN FAVOR OF PROF. EFREMOFF AND METROPOLITAN LEPKOVSKY.

PHILADELPHIA, PA., March 4, 1930. — Ukrainian United Organizations has sent to Senator Borah, the chairman of the Foreign Relations Committee, the following letter:

The Honorable
William E. Borah,
United States Senator,
Washington, D. C.

Dear Sir:

On February 26, the Association Press reported from Charkov, the capital of the Ukrainian Soviet Socialist Republic:

"Forty-five counter-revolutionists now under arrest here have been accused by the public prosecutor of planning the assassination of numeros high government and Communist officials, including Stalin, Kameneff, Voroshilov, Zinovieff and even Lenin, during the latter's illness.

"The aim of the counter-revolutionists, the prosecutor said, was to overthrow the existing government in the Ukraine and to establish a capitalistic regime with the aid of certain foreign governments.

"The prosecutor declared that the headquarters of the subversive organization were in Kiev and that it included in its membership proffessor Serge Efremoff, chairman of the Ukrainian Academy of Science, former Premier Chehkovsky and former Foreign Minister Nikovsky of the Petlura Government.

"The trail of the forty-five men will open here early next month."

(The New York Times — February 27, 1930).

Professor Serge Efremoff, mentioned in the dispatch is a renown scientist, who for his services to science was elected the secretary of the Ukrainian Scientific Academy at Kiev, Ukraine. He is a man of science, who has taken part in no political movement.

Chekhovsky, who was arrested with Professor Efremoff, is the organizer of the Ukrainian Autocephalic Orthodox Church, a man of evangelic virtues, well-known religious leader, who for the last ten years has devoted his efforts to the uplifting of the religious spirit among the Ukrainian population, shaken up to their depth by the world war and the Russian invasion.

The third man, mentioned in the dispatch of the Associated Press, Mr. Andrew Nikovsky, is a publicist, a member of the Scientific Academy and the editor of the Ukrainian encyclopedic dictionary.

The said three men of science and with them dozen other learned men were placed on trial as counter-revolutionists. Because of this, in all the provinces of Ukraine beyond the frontiers of the Soviet Union, the Ukrainian people rose in protest against this bolshevist persecution of Ukrainian cientists. Such protests were also raised by American citizens of Ukrainian extraction in various localities of America.

The Ukrainian people have paid for the Russian bolshevist invasion of Ukraine with millions of victims, who died of hunger and perished in prisons. They have lost thousands of men of culture who were sent beyond the frontiers of Ukraine, or were shot under trumped-up charges of anti-communist activities or of endeavoring to break away Ukraine from Russia. No wonder that the Ukrainian people, are filled with apprehensions that the current arrests of the Ukrainian scientists would also end in the shooting of the innocent men.

To this we might add that the communist government has lately dissolved the Ukrainian Autocephalic Orthodox Church, and jailed its leaders, Bishop Basil Lepkovsky, now 80 years old. With him were arrested other bishops of this church and they will be soon tried as counter-revolutionists.

These regrettable events compel us to appeal to you to raise in their defense the same kind of protest as you have already so humanely and so effectively raised in the defense of the Jewish rabbis arrested by the Soviet authorities. Your intercession is for us the only means by which we, the American citizens of Ukrainian extraction may help those of our kin and blood against oppression and persecution.

We are sincerely yours,

Emil Revyuk, President; Dr. Luke Myshuha, Secretary

ПО УКРАЇНСЬКИ:

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА., 4. березня 1930. — Обєднання Українських Орґанізацій в Америці вислало до сенатора Бори, предсідателя Комітету для справ заграничних, слідуюче письмо:

ПАНЕ:

Дня 26 лютого подала Есошіейтед Прес слідуючу новинку, надіслану з Харкова, столиці Радянської України:

„Заарештованих 45 контрреволюціонерів обжаловує державний прокуратор о замір вбиства численних високих правительственних і комуністичних урядовців, включаючи Сталіна, Каменева, Ворошилова, Зиновєва, а навіть Леніна, коли він лежав хорий.

„Прокуратор твердить, що контрреволюціонери намагалися повалити теперішню владу України, заміняючи її на капіталістичну при допомозі певних чужинецьких правительств.

„Прокуратор твердить, що головна кватира оцеї повстанчої організації була в Києві та що до неї належали Сергій Єфремов, президент Української Академії Наук, бувший премієр Чеховський і Ніковський, бувший міністер для справ заграничних у кабінеті правительства Петлюри".

(Ню Йорк Таймс — Лютий 27, 1930).

В звязку з тим подаємо, що професор Сергій Єфремов, це визначний учений, котрого за заслуги на науковім полі вибрано секретарем Української Академії Наук. Це людина науки, яка з політикою не має нічого спільного. Знову арештований Володимир Чехівський являється орґанізатором Української Автокефальної Православної Церкви, людиною евангельських чеснот і відомим проповідником, котрий останній десяток літ присвятив праці над піднесенням релігійного духа серед потрясеного світовою війною і большевицькою інвазією населення. Третій згаданий арештований це Андрій Ніковський, публіцист, співробітник Академії Наук і редактор українського енциклопедичного словаря.

Всіх тих трох визначних наукових діячів, а кромі них ще й десятки инших українських учених поставлено тепер під суд як контрреволюціонерів. Розправа має відбутися саме на днях. Зприводу цього зі всіх земель, де тільки живе український нарід, поза межами совітів, посипалися тисячі протестів проти большевицького самосуду над українськими ученими. Такі протести піднесено рівнож і по всіх американських містах, де тільки живуть американські горожани з українського роду.

Український нарід переплатив уже большевицьку окупацію України міліонами жертв в людях, які погинули з голоду, або по тюрмах. А крім того втратив тисячі культурних робітників, яких вислано поза межі України, або розстріляно за те, що їх запідозрено у протибольшевицькій акції і змаганню до відорвання України від звязку з Москвою. Тому не диво, що український нарід побоюється, що теперішні арешти учених закінчаться рівнож розстрілом невинних людей.

До того додаємо, що большевицька влада розвязала недавно Українську Автокефальну Православну Церкву, а її голову, над гробом стоячого, 80-літного митрополита Василя Липківського запроторила до тюрми разом з иншими епископами тоїж церкви. І тих епископів судитимуть рівнож як контрреволюціонерів.

Оті сумні події змушують нас віднестися до Вас, Достойний Пане Сенаторе, й просити Вас, щоби Ви були ласкаві з людських і культурних зглядів заінтерпелювати совітський уряд в справі арештованих українських учених і епископів так, як це Ви інтерпелювали в справі ратування арештованих совітською владою жидівських рабінів.

Це є одинокий спосіб у який ми звідси при помочі культурної Америки можемо пробувати ратувати життя невинних людей. О ту благородну інтервенцію просять Вас сотки тисяч американських горожан українського роду, яких представником являється Обєднання Українських Орґанізацій в Америці.

Остаємо з глибоким поважанням,

О. Ревюк, предсідатель; Д-р Л. Мишуга, секретар.

БОЛЬШЕВИКИ ЗНОВУ ГОВОРЯТЬ ПРО ВІЙНУ

БОЯТЬСЯ НАПАДУ НА НИХ ПОЛЬЩІ. СПОДІВАЮТЬСЯ, ЩО ВРОЖАЙ ВРАТУЄ КОЛЄКТИВІЗАЦІЮ ХЛІБОРОБСТВА.

МОСКВА (СССР). — Не зважаючи на те, що в Манджурії вже давно наступив спокій та що армія, котру післано було проти Китаю, вже повернулася на свої квартири, тут знову йдуть гарячкові розмови про війну. Особливо ці балачки поширилися після того, як в Букарешті розголошено, що большевики на кордоні Бесарабщини концентрують свою армію.

Це повідомлення з Букарешту большевики вважають вигаданим на те, щоби виправдати румунську концентрацію військ у Бесарабщині. Таксамо звертають особливу увагу на те, що польський посол у Москві, Патек, поспішно виїхав до Варшави в супроводі військового аташе. В радянських колах кажуть, що европейські держави постараються недопустити до успішного переведення большевиками свого пятирічного пляну економічної відбудови.

Сприятлива погода, яка наступила в Росії, забезпечує добрий урожай, від якого залежить успіх колективізації сільського господарства. Неврожай може принести багато прикрих комплікацій, бо назагал селянство ставиться ворожо до колективних господарств. Ця ворожнеча спотерігається навіть у тих селянських колах, в інтересах яких ця колективізація переводиться.

Большевики думають, що Румунія й Польща захочуть ще раз спробувати помірятися зброєю з Росією, спираючись на селянське незадоволення комуністичною політикою. Договір Польщі з Німеччиною створив нову політичну ситуацію в Европі, ізза чого перший раз від часу признання Німеччиною большевиків в Берліні почалися розмови про можливий дипльоматичний розрив Німеччини з Росією.

ФРАНЦІЯ ЗАЛИШАЄТЬСЯ ПРИ СВОЇХ ВИМОГАХ.

ПАРИЖ (Франція). — При кінці цього тижня до Лондону виїде французька делеґація на морську конференцію. На чолі її знову буде стояти премієр-міністер Тардю. Делеґація має далі підтримувати вимоги Франції й крім значного збільшення своєї фльоти буде домагатися нових ґарантій, забезпечуючих підтримку її великими державами вразі военного конфлікту.

Французи кажуть, що вони домагаються не лише для себе ґарантій, але й самі ґарантують иншим підтримку. Тому вони не бачать перепон до приняття їх домагань.

ҐАНДІ ПОЧИНАЄ БОРОТЬБУ.

АГМАДАБАД (Індія). — Магатма Ґанді переслав свій ультимат до віце-короля Індії, Ірвіна. В ультиматі виставлена ціла низка домагань, які Ґанді просить задовольними протягом 8 днів. Коли ці домагання не будуть задоволені в означений термін, то тоді почнеться активна боротьба Індусів проти британської влади в Індії, згідно з ухвалами всеіндуського національного конґресу.

Першим ділом Ґанді думає спинити роботи по добуванню соли, які веде в Індії монопольно британське правительство. Далі почнеться бойкот представників британської влади, неплачення всіх податків та залишення Індусами служби в урядових органах.

Помічники Ґанді сподіваються, що він буде арештований, а тому вони готуються самі продовжувати його працю. З усіх сторін Індії надходять до Ґанді повідомлення, що до нього пристануть ріжні льокальні національно-індуські організації та окремі провідники.

ГОТУЮТЬСЯ ДЕМОНСТРУВАТИ.

ПАРИЖ (Франція). — З огляду на призначену 6 березня всесвітну комуністичну демонстрацію місцеві комуністи роблять широкі приготовання, щоби в Парижі врядити як найгучнішу демонстрацію. Вони закликають робітників приеднуватися до комуністів та протестувати проти антикомуністичної аґітації у Франції й проти наміру Франції розірвати дипльоматичний звязок з Росією.

Комуністи роблять спроби притягнути військо до участи в цих демонстраціях. Начальник поліції заявив, що він поробив рішучі заходи, щоби не допустити до заворушень у столиці.

СУДИТИМУТЬ РАБІНІВ.

МОСКВА (СССР). — Скоро в Харкові відбудеться процес над кількома рабінами, арештованими в ріжних містах України. Рабіна з Новозлатополя будуть судити за те, що він у себе в хаті переховував 100 пудів збіжжа. Рабінів з Винниці й Хмільника судитимуть за те, що в їх синаґоґах переховувано золоті перстені, самовари, металеві підсвічники й т. д., які туди передано Жидами на схованку.

Замкнено ще 17 жидівських синаґоґ у Балті, Білій Церкві, Гайсині, Олевську та в инших містах України.

ПРОТИ ПОШАНОВАННЯ МАСАРИКА.

ПРАГА (Чехословаччина). — З нагоди 80-ліття президента Масарика відвідали його ріжні державні мужі та делеґації. Зокрема відвідала його делеґація вчителів, яка вітала свого бувшого товариша.

Комуністи зробили демонстрацію-протест проти пошановання Масарика, називаючи це фашистівською комедією. Поліція арештувала кількох демонстрантів, разом з парляментарним послом Кроснаром. Начальник поліції заявив, що арештованих він ставить перед суд за образу президента держави.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ВСЕСВІТНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ БЕЗРОБІТНИХ".

У Ню Йорку відбулися комуністичні демонстрації, прозвані демонстраціями безробітних. Заповідали їх згори комуністичні ґазети, закликуючи демонстрантів до рішучих виступів. З тих „рішучих виступів", як звичайно, прийшло до сутички з поліцією, і про сі бійки заговорили й американські ґазети. В сей спосіб комуністи дісталися до американської преси як оборонці робітників підчас безробіття.

Відомо, комуністи для безробітних нічого не роблять і нічого зробити не можуть. Не роблять нічого американські комуністи і не роблять нічого навіть комуністи в Росії, де теж є тисячі безробітних, де й ті, що працюють, не живуть по людському. Та се їм не перешкаджає зовсім виступати оборонцями робітників по всьому світу. Якраз тому, що в Росії тепер справи зовсім не найкращі, московські вожаки відвертають увагу світа від важкого положення робітників у Росії сим криком про тяжке положення робітників по других країнах.

Матю Вол, заступник Американської Федерації Праці, виступив з публичною заявою, що всі сі демонстрації безробітних є спровоковані з Москви. Вол публично заявив, що Вілієм Фостер, провідник комуністів в Америці, дістав з Москви величезні фонди, бо аж один і чверть міліона долярів, на викликування таких демонстрацій. Матю Вол видає публичний заклик до американських конґресменів, щоби поклали край большевицькій провокації, диктованій з Москви.

Другі провідники американських юній не дивляться на справу так траґічно, як дивиться Вол. Вони не бояться, щоби большевицька провокація, навіть підсичувана міліоновими фондами, здертими з обіднілого селянства, могла захопити богато людей. Вона може захопити тільки політично невироблених людей, які тільки що недавно стали розглядатися в політичних і економічних справах. Навіть серед сих вона скоро мусить утратити підставу до існовання, як тільки робітники дещо прозріють.

Як би не було з тими демонстраціями, все таки большевицька провокація й московські гадючі фонди се одно, а безробіття—друге. В Америці безробіття є. І урядови і конґресови треба ним щиро занятися. Щире занятте конґресу й уряду справою безробіття скоро покінчить з усякою большевицькою провокацією, навіть як її піддержують міліони гадючих фондів з Москви. Як Америка вирішить розумно се питання, вона може сміятися в лице Москві. Московська пропаґанда в Америці тоді ніяк не пошкодить. Міліонів, виданих на безплодну провокацію в Америці, десь забракне в дома. Палиця, кинена Москвою, вдарить у зуби її саму.

БОЖЕВІЛЬНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ.

Комуністи поза межами радянської Росії вже давно перестали говорити про рай в комуністичному ханстві Сталіна. Вони тепер говорять лише про те, що в Бувшій Росії відбувається величезний експеримент, небувала спроба змінити в основах все людське життя, навіть саму природу людини. Перед фактами страшної дійсности, котра обернула в пекло все життя народів бувшої Росії, вони вже не можуть говорити про щасливе й гарне життя народа під комуністичним пястуком. Доводиться виправдувати всі заподіяні ними страждання людей тим, що це величезний експеримент, що в Росії тепер ведуться величезні „ляборавторні" роботи по відшуканню нових форм життя, які створять „царство боже на землі".

Звичайно ті, що говорять про потребу й користь цього „великого експерименту", самі не бажають стати обєктом того експерименту, преспокійно собі сидять за кордоном і за грошики, добуті страшними крівавими „експериментами" над бідним і нещасливим народом, ведуть комуністичну пропаґанду та стараються злочини своїх хлібодавців виправдати перед світом. Цим пискливим і галасливим підбрехачам комуністичної дурійки діла нема до того, що в комуністичній ляборавторії в кавалки ріжуть, нівечать не лише людське тіло, але й людську душу. Їм нема діла до того, що десятки міліонів працюючого люду загинули від хвороб, на полях міжусобної війни, загинули міліони в підвалах чека та розстріляних ріжними карними експедиціями комуністичного правительства. Їм нема діла до того, що в тій ляборавторії родяться сотками тисяч кретини та ідіоти, здається одинокі надійні кандидати в комуністичну партію, які малиб прийти на зміну „старої ґвардії". Їм нема діла до того, що селянські та робітничі діти гинуть від сухіт та инших хвороб, що молоде покоління виростає рахітничним, анемічним, з такими слабими організмами, які піддаються легко кождій хворобі, чому кожна незначна пошесть в нормальних умовах там може обернутися в страшну пошесть, що міліони жертв потягне за собою в могилу.

Комуністичним наймитам нема діла до того, що населення бувшої Росії економічно та культурно відкинено тепер до такого становища, в якому воно було лише в часи татарського погрому. Цих наймитів цікавить лише „великий експеримент", який годує їх хлібом, який дає їм засоби на життя, на пропаґанду, дає їм можливість спокійно й безжурно жити, не заробляючи в поті чола свого на шматок хліба.

„Ті експерименти" довели до того, що хто тільки міг ратуватися, той тікав у світ за очі з комуністичного пекла. Нарешті многотерпеливий український селянин також не витримав і масово вирушив зі своїх тисячами років засиджених місць. Український селянин почав собі шукати порятунку від голодової смерти, від безконечних злиднів та від страшного крівавого терору навіть у Польщі, де також тяжкий економічний стан населення, особливо на українських землях, де польська окупаційна влада провадить свою „кресову політику" визиску й терору, як большевицька Москва на Україні. Населення большевикам не вірить і хоч большевицькі аґітатори та ґазети впевняють населення про тяжкий стан в Польщі, українське селянство сподівається знайти собі там порятунок. Перебираючися через кордон, воно попадає з огню в полумя.

Всі окупанти українських земель утворили страшну ситуацію на українських землях, де страждання нашого селянства переходять межі людського терпіння. Створюється страшна, грізна ситуація, з якої нарід буде змушений шукати виходу, не спиняючися перед найрішучішими засобами. Кольоніяльна політика визиску, навіть у кольоніях африканських, приводить до повстання тубильців проти держав визискувачів, а до чого вона може привести майже в самому серці Европи, на українських землях?

Навіть упертий Сталін зрозумів, чим загрожує його політика економічного гнету та визиску й сам виступив у пресі проти тої політики, яку впроваджував крівавими й рішучими засобами. Побачивши, до чого довела його політика соціялізації та комунізації в селах, він тепер, як колись Ленін у 1921 році, круто змінює свою політику й наказує своїм підлеглим комісарчукам припинити примусову колективізацію господарств. Страшного економічного нищення селянських господарств уже не відбудуєш в короткому часі жадними відступами назад. Кістлява рука голоду вже схопила українського селянина за горло й душить так, що він шукає собі порятунку в голодній Польщі.

Це перший крок Сталіна на шляху повної невдачі пятилітнього пляну відбудови економічного життя в Росії, про який так багато кричать большевики на чолі з самим Сталіним. Колективізація сільського господарства мала бути фундаментом цього пляну й тепер цей фундамент нищить Сталін власними руками. Треба чекати знову признання большевиками повної невдачі ще одного „експерименту" їхнього, який дуже дорого обходиться нашому народови, бо ці експерименти переводять божевільні фанатики, або злочинці.

БУНТ І РЕВОЛЮЦІЯ

В старокраєвім часописі „Український Голос" появилася цікава стаття про бунт і революцію як два ріжні світи та про бунтарів і революціонерів як двох смертельних ворогів. Між иншим читаємо там таке:

Істота бунту? Це передовсім — **ненависть.** Бунт, це оте брудне зрадницьке почуття, що поволі в сутінках повзе, потім нишком зпоза спини наскакує, в людину впятлюється, нутро довбе і розшматовує та лихою скаламученою кровю наливає. Це сліпа пяна лють, що на ланцюху власної безсилости борсається, ланцюх гризе і піною злоби злизує. Душу бунтівника жере вічне невдоволення, вічне підозріння, вічна образа; все йому не так, все на заваді; він нікому не вірить, на кожному щось найде, все інше поза собою заперечує, всяка дурниця йому очі крівавим туманом заступає.

Бунт, це власна особиста чи збірна **нікчемність.** Бунтується завсіди тільки той, що не є здібний щонебудь по своюму повести; тільки той, що не може стерпіти і витримати боротьби з чужою думкою і чужим чином. Засада цеї нікчемности, це ославлене у нас: аби тільки не ти!... це давляча за горло завиcть, що родиться з розперезаного себелюбства. Бунт, це хоробливе, ніяким чином, ніякою заслугою, ніякою працею не виправдане горлаюче амбітництво, що казиться і герцює на дикім гуляйполю. Бунт, це освідомлена безсилість, що сама за себе мститься і яка сили і творчої здібности другому дарувати не може.

Бунт, це дійсний **страх.** Бунтівник завсіди трусливий. Він завсіди бреше, ніколи сміло у вічі не дивиться; хоч спину гне, лицемірить і гладке чоло показує, то поза ним кодло гадючих думок клубить і рукою тихцем свяченого ножа за холявою шукає. Доки бунт на припоні, він ниць чолом бє, панські пороги лиже, вірність присягає. Але спущений з ланцюха - мордує, захлистується крівавою посокою, палійською луною небо багрить; хоч узброєний по зуби, він кидається тільки на слабих і безборонних, він випускає жидівські перини, немовлятам голови розчавлює і жінок насилує. Але він з верескoм кидається в розтіч, коли на найменший спротив натрапить, коли перед собою не слабість і бесилість, але свідому силу почує.

Бунт ніколи не має дальшої цілі. Він вичерпується що лиш на цьому, щоби предмет своєї ненависти знищити; одначе усуваючи щось одне, бунт ніколи не є здібний щось нове і краще на тім місци поставити, бунт потім в порожнечу трафляє, і зрештоюж, не маючи ніякої точки зачіпу за собою, сам себе перерізує.

Батьком бунту є страх, матірю нікчемність. Зі страху зроджений і нікчемністю вихований, він тільки **зраду** на кожнім кроці бачить; він сам насилює собі на шию петлю брехні сплетень та інтриг і звичайно в багні зради зудушується.

Істота-ж революції? Це передовсім **любов.** Революція родиться з бажання замінити один лад другим, кращим. Революція має перед очима землю обіцяну, до якої хоче завести людей; революція це боротьба за здійснення кращого совершеннішого світа; це штурмовий біг історії все вперед і вперед, посилюваний вірою, що це вимріяне завтра буде для людий краще як їхнє тверде нині. Революції родяться з великого збірного суспільного чи національного терпіння, завсіди з любови до збірного життя, з бажання, старий невигідний порядок річей усунути і на його місце поставити новий. Бунтівник нищить зі самолюбства. Революціонер з любови до свойого. Бунтівник це той, що камінь з каменя зносить, все з землею зрівнює, дике гуляйполе по собі лишає. Революціонер це той, що на другий день після революції камінь на камені складає і новий, кращий, розумніщий лад ставить. Бунтівник, це ненависть до істнуючого і минулого; революціонер, це віра і любов до майбутнього. Революція може не вдатись. Бунт завсіди **мусить** не вдатись. Революціонер або побіджає або залишається на барикаді. Але бунтівника завсіди вішають. Революціонер іде муж на мужа; він голіруч кидається на узброєні армії. Бунтівники ходять тільки купою і нападають тільки на слабших. Революціонер, це каменяр, що ломить і розсаджує скалу спротивів, яка заступає шлях до його землі обіцяної. Але бунтівник, це ота „сволоч", про яку висловився Ленін, що „вона на всякім революційнім хазяйстві пригодиться". Ту „сволоч" він велів на другий день після революції розстрілювати. Революціонери, це залізні когорти, воїни за краще майбутнє своєї нації чи суспільности, сковані в одне обручами послуху і твердої дисципліни; бунт, це свавільний безіменний мотлох, пущений на вулицю, анархія думки і чину, ненависть, що нищить для цього, щоби нищити, але на тому місци нічого нового не збудувати. Бунтівник це післанець тьми, що гасить огні життя; революціонер це син Прометея, що цей огонь для людей все знову і знову здобуває.

В. Будзиновський.

ВЕСЕЛИЙ ДВІР.

Оповіданне.

(5)

— Сміючися вхопила Димецького за рукав і потягнула за собою. Димецький сміючися, пішов за Софійкою. Коли фірта знов рипнула, Олена сіла на колоді і рукою показала на місце біля себе. Харина сів. Розбалакавшися з Димецьким, вона вже не шукала слів, якими розпочати би розмову. Коли він ще надумувався, вона спитала:

— Чи мама вже розказала тобі які новини з Чигирина?

— Не богато. По решту вислала мене до тебе.

— Щож ти вже знаєш?

— Знаю лиш тільки, що Переяслав і наша старшина в небезпеці, та що я мушу до Переяслава приставити половину моїх козаків.

— Хто їх поведе?

— Я сам.

Олена глянула йому глибоко в очи і спитала, неначе здивована і неначе з докором:

— Ти? Ти сам поведеш, хоч не мусиш, бо такого приказу ще не маєш?

— Галаю, що за таке мене там не скарають. Як я їм непотрібний, то верну назад.

— Я не думала про твою старшину. Я думала про тих, що ти їх тут лишаєш. Як ти, не маючи приказу, з легким серцем відходиш відси, то се доказ, що не маєш за ким тужити, що ми всі тут байдужі тобі.

— Тужити маю за ким і буду тужити. Якби я знав, що й вона буде тужити, то я лишивсь би.

— Мені не можна знати, хто вона?

— Я нині на те приїхав до вас, щоби сказати се.

Вхопивши її за руку, сказав:

— Олено! Як ти скажеш, щоби я лишився, то лишуся аж до иншого приказу моєї старшини. Лишуся тільки для тебе, бо я люблю тебе. Кажи! Лишитися?

— Але... Як нині поцілуєш мене тільки раз; як наша змова аж до вінчання лишиться тайною для всіх, не виключаючи моєї мами і твоїх приятелів і... як вінчанне буде аж по війні.

Такої прихильної і такої скорої відповіди козак не сподівався. Хвилиночку сидів стуманілий, неначе від удару довбнею по голові. Схопився і простяг до неї руки, щоби її обіймити. Вона відскочила і спитала:

— Чи ти чув, чи може повторити?... Тепер ніякі любощі, тільки раз поцілувати.

— Та нехай бодай раз... на початок.

Вона приступила до нього. Пригорнув її до себе і цілуючи, питав:

— Чому тільки раз? Чому держати в тайні, чому аж по війні?

— Ти відай не вмієш рахувати. Цілункам нема кінця.

Вихопилася з його рук і сказала, важко дишучи:

— Як не сядеш на другім кінци колоди і не будеш балакати спокійно, то втечу відси і більше тебе знати не хочу.

— Ти ще не сказала мені, чи любиш мене.

— Я повинна би таки зараз відійти і на тебе більше не глянути. Чи я була би потягла тебе за язик, чи була би позволила тобі обіймати і цілувати мене, чи я була би тебе поцілувала, якби не любила? Щож ти собі думаєш про мене?

— Прости, Оленочко. Я сюди прийшов без найменшої надії. Коли неожидано впало в мої руки таке щастє, я на хвилю вдурів.

— Тож більше не дурій. Надіюся, що будеш мати розум. Питаєш, чому вінчанне не зараз. Не зараз тому, бо іде до війни. Як поберемося зараз, то по кількох днях готові тебе взяти відси і загнати на край світа. Вже краще ще з рік дівувати, як бути такою жінкою.

— То бодай твоя мати нехай знає про се і дасть свою згоду. Хоч Маткович не рідний батько тобі, то, гадаю, і він має якусь владу над тобою.

— З мамою не хочу балакати про тебе поти, поки не вибю їй з голови якогось її земляка, якому вона ще тому десять років обіцяла мене. Не так йому самому, але з його батьками зробила злагоду, що мене дасть їх синови. Я сама ще на очі не бачила його. Аж мама на нього махне рукою, скажу їй про тебе.

— А як не махне?

— В тім вже моя голова.

— Найліпше було би, як би між ним і мною рішила шабля!

— Не плети дурниць!

— То позволь бодай Димецькому розказати про моє щастя. Він мій приятель. І... і чи він також не надіється, що...

— Що я його полюблю? Саме тому не вільно йому вже тепер сказати, що його любов безнадійна. Треба поволи. Я вгадала, з якими думками нині прийшов до нас. Вже з нинішньої балачки зі мною повинен виміркувати, що моє серце вже не для нього. Для нього мощу шлях до Софійки. Аж коли зміркую, що він до неї вже прилип, виявиш йому нашу тайну.

— А як Софійка не схоче його?

— Не схоче? Софійка не схоче? А на когож буде ждати? На якого царевича?... Ми тут вже задовго сидимо. Піде поговір. Ходім до людей. Ти не причепися там до мене. Крутися більше коло Софійки і приязно балакай з нею... А не залюбися!

Встала і пустилася до фірти. Харина ішов за нею. Коли вже станули під фіртою, не видержав. Обіймив і став цілувати. Вона відіпхнула його з такою силою, що аж заточився. Глянувши на нього грізно, промовила:

—Ти вже забув? Як ти забув, то й я забуду. Забуду, що люблю тебе.

— Оленочко! Вже й так не скоро буде нагода. Саме тому, що ідемо між людей, яким не вільно мені показати, що любимося, та що ми вже по слові, я використав нагоду, яка не скоро ще раз прийде. Бодай нині мабуть не легко буде нам зійтися ще раз так, щоби бути, як ось тут, без свідків. Хіба аж на другу неділю. Приїду до тебе раніше як нині...

— Чого раніше?

— Щоби бути тут, заки Димецький прийде, заки инші посходяться; щоби мати час бути з тобою без свідків...

— І щоби люде додумалися, в чім діло? Щоби Димецького розпалила заздрість? Кажу тобі, поки не поберемося, мусиш поводитися зі мною як з иншими дівчатами; я буду з тобою така, як з иншими парубками. І не пробуй инакше, та за мною по кутах не зазирай. Я не хочу, щоби Димецький, або хто инший підглянув. Мама, покищо, не сміє доміркуватися, що ми вже по слові, або що ми любимося. Нині й не приступай до мене. Нині причепися до Софійки.

— Колиж бо ти сказала, що Софійку зведеш до купи з Димецьким. Як я до неї причеплюся, то ні він до неї, ні вона до нього не буде мати приступу. Щоби вона могла йому завернути голову, мусить мати нагоду до балачки з ним.

— Не кажу причепитися до неї так, щоби инший вже не мав приступу. Ти чейже не дурний хлоп. Як знаєш, до чого хочемо довести, то будеш поводитися так, щоби на нашім стало. Коло Софійки тупцюй лиш стільки, скільки треба, щоби люде і мама нас обоє не підозрівали. Поза сим улекшуй Димецькому приступ до Софійки. Ходім, бо за муром вже чую голоси.

Відчинила фірту і увійшли в перший сад. Харині Олена показала стежку на ліво, сама пішла на право. Харина пустився стежкою. Перед собою почув голоси. Наближалося якесь товариство. Вже обернувся, щоби завернути, коли почув, що його кличе якийсь жіночий голос. Надійшла Матковичева з його товаришами Тимковичем і Димецьким. Харина підійшов до них. Матковичева спитала:

— Ви не з Оленою? Я гадала, що ви з нею балакаєте... про війну, яка нам грозить.

— Ми вже перебалакали. Що знала, те й сказала мені, і ми розійшлися.

— Всього, що вам треба знати, не могла сказати вам, бо сама не все знає. Добре, що ми зійшлися коло лавки. Сідаймо всі і побалакаймо.

Сіла на камяній лавці, Харина сів коло неї, Тимкович і Димецький стояли перед ними. Зачав сотник Потоків, Тимкович.

(Дальше буде)

— Ні, пане. Чеків не приймається. Я не зміняв би чека для свого рідного брата.

— Алеж прошу! Розуміється, що ви знаєте свою родину ліпше ніж я.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ШВЕДСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК ПРО МАЗЕПУ.

Хто такий автор.

У трентонській бібліотеці я відшукав книжку шведського письменника Вернера фон Гайденстама у перекладі на польську мову С. Мілашевського. З його перекладу подаю кілька цікавих сторінок з цієї книжки читачам „Свободи", щоби вони знали, з якою повагою, пошаною й признанням ставиться шведський письменник до гетьмана Мазепи.

Вернер фон Гайденстам за свої твори отримав нагороду Нобля. Між иншими його працями знаходиться досить поважну книжку, в котрій він описує бій під Полтавою. В тій книжці, що називається „Лицарська епопея", він головно займається коло Мазепи, як гетьмана України та біля Карла XII, короля шведського й славного полководця, котрий підніс шведський нарід до небувалої слави та могутності. Про Мазепу Гайденстам пише дуже похвально й каже, що Мазепа був розумний державний муж, гарний дипльомат, а притім великий патріот українського народу. Хоч був великим любимцем царя Петра російського й рівночасно вже сивим старцем, то однак, не зважаючи на себе особисто, він рішився йти війною на того царя в спілці з Карлом, щоб тим визволити український нарід з російської неволі.

Вернер фон Гайденстам родився в 1859 р. у місточку Ульшаммар у Швеції. Будучи з роду магнатів і маючи гроші, жив по ріжних краях, головно перебував у полуднев'х краях, куди радили йому лікарі їхати з огляду на слабе його здоровля.

Мазепа та його посол.

В пишній кімнаті-сипяльні стояло ліжко під бальдахимом, на котрім лежав шістьдесятьлітний старець, закритий аж по шию шовковою ковдрою. Сивий чуб козацький звисав впоперек подушки. Чоло закривав аж посамі брови плястер з полотна. Той старець був Мазепа.

На столику біля ліжка лежали поезії латинські та французькі. Коло дверей стояв піп і розмовляв тихо з післанцями царя Петра, котрі були повбирані в убрання зеленої барви.

„Хто міг би сподіватися, Боже мій, Боже, що ясновельможного гетьмана так нагло хороба звалить з ніг. Бачите самі и перекажіть „батюшці" цареви, що часом і дві години от так гетьман лежить і слово тяжко йому промовити.

„Ясновельможний гетьмане Іване Степановичу, сказав тихим голосом російський полковник, приступивши до ліжка і поклонившись у пояс. — „Твій пан, цар добродій поздоровляє тебе через наші уста. Рівнож цар прислав трох делегатів, щоби вони переконались, чи дійсно ти робиш бунт проти свого пана й царя. З твого запорожського полку прийшло трох старшин до царя й донесли йому, що ти зраджуєш царя й хочеш іти війною проти Росії в спілці з Карлом шведським. Скажи одно слово й ці твої старшини повиснуть на шибениці, бо цар уповає на твою вірність.

Мазепа отворив очи, порушив устами, але не сказав ані слова, лише покрутив головою.

— Ми розуміємо — сказали післанці царя — розуміємо, що ти шлеш поздоровлення твому панові цареви. Ми скажемо, що ти угинаєшся під тягаром літ і думаєш про другий світ.

— Боюся — сказав піп півголосом — що вже вибила остання година для мого пана.

Царські післанці покивали співчуваючо головами, поклонились низко й вийшли.

Ледви ці Москвини зникли за порогом, піп замкнув двері й сказав: —„Вже їх чорт забрав.

Мазепа скоренько встав з ліжка. Здер плястер з чола. Лице його то румянілося, то біліло, а з його уст блиснув усміх, показались зуби білі, здорові як у молодця. Він одною рукою відкинув ковдру й, дзвонячи острогами, зіскочив з ліжка, поправив золотом тканий малиновий жупан і зелені шаравари.

— Ах, попе, тобі дійсно вартати від мене сто карбованців на мід. Відограв комедію незгірше. В Москві цар буде бідькатися; скаже, що бідачисько Мазепа ледви дише, що не здібний і пальцем рушити. Ха! Ха! Ха! Певно цар пришле свого патріярха, щоби він зробив Мазені маслосвятіє.

Мазепа ставав щораз веселійшим, наказав навіть свому ґенеральному писареви почастувати попа ковшем меду за те, що втяв такої штуки з московськими післанцями.

Піп скинув свою рясу, котра закривала козацький стрій, в якому зза пояса виглядали два пістолі, поспішно виняв з кишені козацького жупана папір, зложений в кількоро. На коверті його блищала печать королівська Карла Шведського.

Мазепа розложив королівську печать і почав читати з великою увагою.

— Так, це добре, що признає всі мною подиктовані права, які відносяться до мого народу. Так, це добре. Але не добре, що Карло провадить свою армію на українську землю.

З цими словами Мазепа острим поглядом звернувся в сторону попа, очікуючи відповіди.

— В ґенеральнім штабі Карла мені казали, що армія шведська йде на Москву, і що військо запорожське йде на поміч Карлови на чолі з Мазепою — відповідав стоячи піп. — Карло певно хоче набрати поживи для своєї армії на Украні. а відтак рушить на Москву.

— Може воно й так, але я боюся, щоби те харчовання не було за довге, бо з того може скористати цар Петро. Він зможе стягати свої війська біля Москви. Та Карло ґеній і знає, що робити, — сказав з повагою Мазепа. Відтак, знову глянувши на документ Карла, крикнув піднесеним голосом:

— Вдарити в бубни!

Піп скочив до дверей, щоб виконати розказ. Мазепа затримав його.

— Ні, хай зачекають до завтра!

Мазепа пішов до сусідної кімнати, де була ґенеральна старшина. Наказав подати йому рахунок війська, амуніції та поживи. Особисто доглядав пакования ріжного скарбу гетьманського та військового. Вроджена жива вдача не позволяла Мазепі ні на хвильку затриматись на одним місци.

Коли козацькі сурми заграли до походу, Мазепа скочив на коня й рушив зі всім своїм двором на зустріч Карла та його армії.

Мазепа їхав на чолі запорожського війська з булавою в руці, прапорщики несли біля нього два прапори: один жовто-синій, як державний знак, а другий малиновий, як знак війська запорожського. Коли наблизилися до шведської армії, заграли труби шведські, а Мазепа дав розказ своїм сурмачам також грати. Шведські прапори похилились до долу на знак пошани українським прапорам. Українські також схилились у відповідь. Два вожди стали один перед другим: Мазепа й Карло. Карло ухилив капелюха, витаючись з Мазепою, а Мазепа відхилив свою гетьманську шапку. Армія зливається в одно тіло. Два союзники обраховують свої сили, щоб спільно вдарити на ворога.

— Мазепо, — сказав піп, перебраний за старшину козацьку, — ти говорив Карлови, що станеш на чолі пятнацять тисяч війська запорожського, а провадиш заледви чотири тисячі. Тебе зраджено. Твої власні полковники пішли до царя, щоби йому донести, що ти хочеш народ звільнити з московського ярма. Майже половина твого війська перейшла на московську сторону. Видно, що полковник Скоропадський має неабиякий вплив, коли зміг так обдурити Запорожців.

— Це слабодухи, котрі не вміють використовувати часу. Хай я не визволю вповні мого народу від московської неволі. Хай я загублю все. Хай і моє імя забудеться, затреться в історії, то однак, знай попе, що я зачну визволяти мій нарід, а мої наслідники докінчать, бо мусітимуть піти тими шляхами, котрими я йду. а може й кращими. До цього приневолює саме життя живої, думаючої людини, бо чаша народнього горя вже переливається через край. Народня кривда вже взиває о пімсту до неба, а не тільки до гетьманської булави. Це собі, попе, затям!

Бій під Полтавою.

15. травня почався бій під Полтавою, який почав російський цар. Карло лише приглядався крізь льорнету, не даючи жадного розказу до атаки. Шведські ґенерали нетерпеливились і все питались Карла, чому Шведи облягають Полтаву. Нараз Карло відняв льорнету від очей і дав розказ до наступу. Шведська армія рушила враз із Запорожцями. Бій був страшний, бо за дві години його полягло трийцять тисяч війська московського. Гори трупів були такі високі, що війська шведські не могли поступитись ні крок вперед, а лише ждали, коли надійде колюмна російського війська, щоб її на баґнетах рознести. Перемога булаб по стороні Шведів, колиб не сталась та пригода, що Карло зістав поранений у ногу, з чого пішла чутка поміж військом, що король забитий. Військо почало хитатись та опускати позиції. З цього скористав цар Петро. Женучи батогами своє військо на Шведів, він захоплював покинуті ним позиції. Карло наказав привязати носилки між двох коней і сам сів на них, думаючи показатись перед військом, щоби цим привернути йому боєвого духа. Однак ця проба була безуспішна.

—o—

Гайдестам критикує Карла устами таки Карлових ґенералів, які кажуть, що Карло, прийшовши на Україну на Різдво Христове, чекав аж до травня на бій. Тим способом він дав нагоду московському цареви нагромадити досить війська і поживи на границях свого краю. Колиб Карло був послухав мудрої ради Мазепи, котрий писав Карлови, що без зупинки треба йти і забирати московські міста, щоби не дати нагоди цареви зібрати військо в одне місце, то шведська армія змелаб з лиця землі московську армію. Та Карло помимо перестороги Мазепи пішов на Україну, а не прямо на Москву. Він прийшов на Україну й став табором в Гадячі, чекаючи цілих три місяці на бій. Тим Карло довів до упадку шведський нарід і погіршив долю народови українському.

Переклав з польського

В. Гасій.

Трентон, Н. Дж.

ДАРЕМНІ ПОМІЧНИКИ.

Ляхи, загарбавши українські землі в свої лабети, узброїлися від ніг до голови, як їжі колюхами. Та помимо клича „Огнем і мечем на Гайдамакуф", чуються безсильними, щоби здушити український рух, котрий стремить до визволення українських земель від ляцьких і прочих опікунів та до створення української самостійної держави. Для своїх цілей вони вживають хитрости польської, „мондросьці" і розпускають поміж Українців ріжних аґентів, що за гроші з гадючого фонду розпускають серед наших людей московфільську їдь і підносять кацапський рух та инших провокаторів і хрунів. Наші москвофіли вже давно звикли „воскріпляти русскій народ", бо ще з російської скарбниці побирали охляпи на поширення москвофільства в Галичині та на Закарпаттю. Тоді то вони навчились аґітувати та горлати медвежим голосом, що „Украинцов не било і не будет нікогда". Ще за австрійських часів наші кацапи пхали свої рила по селах, де виливали крокодилячі слези за єдину Росію. А тепер з таким саме завзяттям вихвалюють польську конституцію „вольносьці народуф". Забули вже наші москвофіли, як підчас світової війни їм прислужилися Поляки. Тоді вистарчило Ляхови показати лапою, що цей або той москвофіл, як Австріяки висилили його до Талерґофу, де загинуло богато невинних людей. Або навіть на очах населення вішали на шнурі бідних людей, а кацапські головачі, котрі дійсно побирали рублі від Росії, завчасу накивали пятами з Галичини, полишаючи збаламучених ними темних людей на австрійську поталу. Тому ані головачі, ані їх прихвостні не потерпіли стільки, як потерпіли невинні, або збаламучені люди.

Страшний образ терпінь, мук і смерти зазнали наші несвідомі люди, котрі вірили кацапським зайдам. За москвофільську провокацію так тяжко платили, що прямо не хотілося вірити очам своїм, що таке діється. Дивлячись на знущання й страждання народу неодин питався сам себе, чи це сон, чи дійсна правда.

По селах і містах лунали крики, зойки, стони, плачі й скреґіт зубів матерей, батьків і дітей не тому, що війна була, але тому, що на їх очах вішали, били й стріляли їх рідних за чужу москвофільську провокацію. Бідних людей сотками провадили містами. Арештованих Жиди та Ляхи обкидували каміннями, плювали в очи й били де попало, загрожуючи самосудом і т. д. Були такі села, де лишилися лише згарища, бо там були темні люди, що піддалися москвофільській провокації. Села підпалювали, а втікаючих людей стріляли жовніри як зайців. Так платив наш бідний нарід за тих, що за москвофільські рублі сіяли їдь москвофільства.

Поляки й Жиди використали москвофільство для того, щоби звести порахунки з Українцями й з особистими ворогами, а тому всіх виставляли перед Австрійцями, як москвофілів. Тяжко наш нарід заплатив за те, що послухав москвофільської провокації за яку платню одержували ті, що тепер за польські гроші відновлюють москвофільство. Це повинно бути доброю наукою для наших людей, щоби там, де показується кацапська віднога на Західній Україні нарешті покказати їй хлопський параґраф так, щоби вона мала науку на все. Недавно минувший образ не може йти в забуття й годі нашим людям давати баламутити себе кільком кацапським головачам. Кацапи не мали і не будуть мати жадної ідеї. Їх ідея є поживитися з гадючого фонду чи польського чи московського—все одно, бо за їх гріхи платити будуть не вони, а наш бідний нарід.

Отож в імя інтересів нашого працюючого народу ми повинні всіма силами боротися з поновленим москвофільством на наших рідних землях та на еміґрації, бо відновляється стара провокація, за яку так криваво й тяжко заплатив наш нарід. Не виключене й те, що колись самі Поляки почнуть переслідувати наших людей за москвофільство, яке вони тепер самі відроджують, щоби розбити єдність національного українського фронту на захоплених ними землях і тим ослабити боротьбу нашого народу проти поневолення його та загарбання земель. Треба освідомлювати наших братів, яку службу повнило й повнить москвофільство, котре тепер знаходиться на службі Поляків.

Г. Туркевич,
Сиракюз, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЛУДЛОВ, МАСС, І ОКОЛИЦЯ.

Що ми зробили і що думаємо робити.

Читаючи час від часу звідомлення з українського життя наших громад в Америці, прийшов я до переконання, що вони приносять незвичайну користь українській справі взагалі, а тим, що проводять нею, зокрема. Це переконання узасаднюю тим, що ті звідомлення будять заспаних, а також заохочують більш рухливі громади до інтензивнішої праці, а тим самим улекшують труд тих, що взяли на себе провід тої праці.

Тому і я рішився подати таке звідомлення з нашої громади в Лудлов, Масс., і околиці. Невеличка в нас громада, бо числить всего 30 родин, але щодо рухливости то можна її зачислити до перших.

Та невеличка горстка, зорґанізована при У. Н. С. від. 253., має свою церковцю і галю. Удержує українську школу, до якої вчащає до 70. учнів. Концертові виступи тих школярів дали товчок до зорґанізовання ще трох шкіл а то: в Чікопіфолс, Емерст і Савтдірфілд. Всі школи начисляють 180 учнів. Замітне це, що до тих шкіл ходять учні від сім до вісімнацять літ. Є між ними учні американської гайскул, однак не встидаються сидіти разом з сімлітними дітьми і виучувати українську азбуку. Я певний, що це є рідкість серед нашої еміґрації в Америці. Колиж взяти під увагу, що ті школярі в більшости віддалені 5 до 8 миль від школи, а сама подорож одного учня коштує часто $1 на раз, то треба признати родичам тих дітий, що вони дуже добре розуміють вагу рідної школи.

За рік 1929 українська школа в Лудлов урядила при помочи від. 253 У. Н. С. пять концертів. З того один звичайний, один Т. Шевченка, три Першого Листопада (в Лудлов, Голійок і Емерст). А далі влаштували одно представлення діточе, а одно старших і один демонстраційний похід. Крім цего роблено балі і пікніки з рамени від. 253 У. Н. Союза.

З тих підприємств пішло на Рідний Край $353.00, а це: $200.00 на дім інвалідів, $78.50 на Рідну Школу, $62.00 на боєвий фонд і $12.50 на видавництво „Червоної Калини".

На 15-го марта відбудеться представлення історичної драми „На шляху до волі" з українсько-польської війни, а також приготовляються діточі представлення: „Свято Весни" і „Діточа Присяга".

Тепер виринула думка зорґанізувати з околичних місцевостей спільний комітет, який уряджувавби національні свята, протестаційні віча чи демонстраційні походи, спільними силами цілої околиці. Роздробленість наших сил в тій околиці змушує нас до цього. Рішено урядити перед закінченням шкільного року „Величавий Фестин", який заманіфестувавби наші сили в околиці і започаткував співпрацю околичних громад у народній роботі.

Скликаний мною ініціятивний комітет, одобрив цю думку на своїх зробах в неділю, дня 23-го лютого, де були присутні громадяни з Лудлов, Голійок, Емерст, Савтдірфілд і Гінздейл, Н. Г. Збори доручили мені віднестись до Товариств, Громад та поодиноких Українців з запрошенням на збори делеґатів з околиці, які відбудуться в неділю, 9-го марта 1930 р. в Емерст, Масс., о год. 9 рано. Всі делеґати зберуться в Емерст коло Сити Гол, де буде очікувати комітетовий, що відведе всіх на місце зборів.

На зборах делеґатів вибереться комітет до переведення того фестину. Ухвалиться його програму, місце, а також ціль, на яку мавби піти весь дохід.

Ініціятивний комітет виробив такий проєкт: Фестин мав би відбутись в Емерст, Масс., в неділю, дня 1-го червня 1930 р. Програма малаб бути така: 1) Демонстраційний похід з прапорами та написами, в яких буде намічений протест проти всіх окупантів українських земель. 2) Полева Служба Божа. 3) Спільний обід. 4) Діточе представлення. 5) Бесідники в українській та англійській мовах. 6) Попис хору, орхестри і танцюристів. 7) Діточі вправи під звуки пісень. 8) Представлення старших. Все це відбулося би під голим небом і булоб переплітане товариськими забавками.

В тій справі віднісся я листовно до відділів У. Н. Союза: 253 в Лудлов, 171 і 52 в Голійок і Савтдірфілд. До відділів У. Р. Союза: 34 і 279 в Гінздейл, Н. Г., на руки громадян: Харка, Проводи, Хрупалика, Заворотного і Маліцького. Крім цього віднісся я до поодиноких Українців у Чікопіфолс, Істгемтон, Віліменсет, Спрінґфілд, Ґедлі і Енфілд на руки громадян Шевчука, Павлінського, Забанського, Довганя, Дзвінника і Смачика. Якби хтось зі згаданих громадян з якихсь причин не одержав окремого запрошення, то прошу всеодно прибути на згадані збори і причинитись по змозі до успішного переведення наміченого діла. Головно проситься Українців з Нортгемтон, Соммерленд і Пітсфілд, бо до них я не вислав окремого запрошення із-за браку адрес.

Весь дохід з того фестину піде на ту народню ціль в краю, яку узнає більшість делеґатів згаданої околиці за вказану.

Вірю, що всі свідомі Українці візьмуть масову участь в наміченім підприємстві, чим дадуть почин до обєднання наших сил в околиці в цили допомоги краеви в осягненню найвищого ідеалу нації — Соборної Української Держави.

За ініціятивний комітет:

В. Петрусик,
учитель в Лудлов, Масс.

— Японці мають дивні звичаї. Наприклад, коли входять у хату, то здіймають обуву.

— Овва! Мій чоловік не Японець, а робить тесаме.

— Як то?

— Усе здіймає черевики, коли вертає додому пізно в ночі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

МІКІЗ РАКС, ПА.

На ріжні потребя.

Громадянин Андрій Гальчак переслав до Обєднання $11 і призначив: $5 для інвалідів, $3 членська вкладка до „Просвіти", $2 на „Сурму".

Гром. Іван Кіналь зложив ще $1 на „Сурму".

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

З весілля на інвалідів.

Підчас весільного обіду в громадян Григорія і Марії Ґураль забрав слово гром. Григорій Біленький і згадав за рідний край і наших героїв-інвалідів.

Чесні гості у відповідь на ці слова зложили: Григорій і Марія Ґураль $1.25; по $1: Г. Біленький, С. Копчук, В. Чорномаз, Л. Муляр, І. Мохналь, А. Діди́лівський, Н. Ходачок, Л. Махинко, Ф. Рудніцький; по 50 цнт.: В. Парадовський, І. Заруцький; по 25 цнт.: І. Копчук.

Разом вислано для інвалідів через Обєднаннє $12.

І. Біленький.

—o—

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

На бойовий фонд.

На допомогу бойовій акції заколядовано з рамени української школи при Шермен вулиці $10. Кромі цього зложили по $1: М. Іванчик, Д. Іванчик, П. Герман, Т. Дністрян, С. Фещак, І. Малищак і Н. Н.

Разом вислано до Обєднання $17.

—o—

ВОДЕРВЛИТ, Н. Й.

З забави на В. О.

Підчас забави в громадянина В. Мадараша зібрано $10 і переслано до Обєднання на допомогу бойовій акції.

П. Ґуреш.

—o—

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ.

Коляда Союзового Товариства

З рамени Т-ва ім. І. Франка, від. 93 У. Н. Союза, переведено коляду і зібрано $40, які вислано до Обєднання з призначенням по $10 на Рідну Школу, інвалідів, політичних вязнів і бойовий фонд.

На пересилки додано $1.50.

За уряд: **Й. Калишин,** предс.; **Д. Вардила,** кас.; **П. Біньковський,** секр.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З стрілецьких хрестин на УВО.

Филаделфійські стрільці можуть почваститись одним, що більшість їх, то жонаті люде. І звичайно по стрілецьки: незадовго по весіллю справляють хрестини.

І в більшости, треба стрільцям признати рацію, не хрестять „її", але „його"; як і повинно бути, щоб козацька слава не вмирала.

І от недавно знову парох української православної церкви мав нагоду хрестити ще одного „нащадка славних прадідів" — а то Богдана, сина тов. Гриця і Стефанії Грищишин.

Батько Богданів, неабиякий козак. Колись, як ми воювали з Ляхами та Москалями, він був булавним десятником при українському війську.

З нагоди Богданових хрестин, а заразом уродин (Богданові минув якраз рік 2-го лютого 1930 р.), невеличке число гостей, щоб помянути гідно оказію, зложило $20 на Боєвий Фонд УВО.

Хочемо старій войні з УВО надії додати, щоб не думали, що як стара братія повмирає, то нової не буде. Не журіться Товариші! Ми своїх дітей вже від колиски вчимо, по чому хліб і сіль. І кажемо: український хліб і сіль Українцям, а Ляхам і Москалям — камінь.

Гроші переслано через Обєднання.

Гість.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зі Свята Злуки на Інвалідів і Рідну Школу.

Зі свята Злуки, влаштованого з рамени Української Православної Громади при 14 вулиці прибуло $55.74, які вислано до Обєднання з призначенням для інвалідів і на Рідну Школу.

В. Дроботій.

—o—

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

На Інвалідів.

Громадянин Стефан Цюпка переслав до Обєднання $10 з призначенням на допомогу нашим інвалідам у старім краю.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

Коляда з козою.

Бувша 13-та Січова Сотня Другого Округа в Шикаго занялася колядою на старий край. Заколядовано $100 і вислано до Обєднання з призначенням по половині на інвалідів і Рідну Школу.

Колядували: П. Молочник, М. Кущак, В. Лемеха, О. Гузар, І. Сернецький і Ф. Гофман.

Жертвували: по $5: Іван Меренько. д-р С. Гриневецький, В. Трилецький; по $4: С. Гаврилів, Д. Семенюк; по $3: Д. Лантвіт, Т. Маркевич, Л. Федюк, І. Серевтюк, С. Лантвіт, П. Молочник, М. Кущак, П. Кухар, Олекса Гузар; по $2: В. Костишин, М. Бойко, С. Роман, Ф. Меликів, В. Сливків, І. Ґураль, К. Роляк, В. Цимпришин, І. Меґас, о. Тарнавський, М. Дитко, К. Дідух, С. Шведа, Ф. Василецький, П. Ґоршко, д-р Ів. Смук, М. Горох, В. Луханський, М. Оленець, В. Войтов, А. Молочник; по $1: В. Патрин, М. Грибів, І. Бабій, С. Гривко, Ф. Кузьбідюк, Т. Кот, М. Клим, П. Качмар.

ПОДЯКА.

Я нижче підписаний, член 135 відділу У. Н. Союза, складаю сердечну подяку Головним Урядникам Союза за уділенне мені допомоги з фонду допомогового в сумі $50. Чуюся щасливим, що належу до такої організації, яка в тяжку годину приходить з допомогою мені і моїй родині.

Антін Клим,
Смок Рон, Па.

„ГАРМАТНІХ ЛИШ ТОНІВ!.."

П. Ковальчик.

Нам кволої пісні
Не час вже співати!
Ні суму більш плісні
Не вільно всаджати
У серце Народа!

Ми звуки фанфари,
Що були згубились
Високо у хмарах,
В клич мусим зловити:
— „За Волю Народа!"

Як громів із неба,
Що світом несуться,
Нам сили потреба!
Від них лиш стрясуться
Слабі наші серця!

Нам пісні такої,
Щоб небо дрижало!
Як громи сильної!
Як стальні кинжали!
Вбить треба у серці!

Бо кволая пісня
Не дасть нам завзяття;
А сум, сльози скислі:
Це зерна ледачі
Рабства і неволі!

А Воля лиш в гарті,
У борні й у жертвах!
Життя для завзятих!
В погорді до смерти
Є сила народа!

Не плакать нам тишком
І з неба ждать долі,
Валяючись нишком
В болоті неволі,
В панів ждати ласки. . .

В сталь сильної віри
Ми серця гартуймо!
Ножем лиш і крісом
Ми долю будуймо —
Неволю руйнуймо!

Не плачу, ні стонів,
Ні гимнів надії!
Гарматні лиш тони
І тріскоти крісів
Враги пошанують!

Хто жити на волі
У славі бажає:
Хай сили страшної
Звук в серцю кохає —
Готовий до бою!..

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

ПЛЕЙНС, ПА.

24 лютого б. р. умерла Катерина Мицьо, діяльна членкиня У. Н. Союза, котра належала до 48 відділу УНС, Братства св. Андрія Первозванного. Увесь час свого перебування в Союзі й у відділі небіжка була діяльною членицею, котра багато праці положила для добра своєї організації.

Неумолима смерть забрала з наших рядів діяльну членицю й щиру українську патріотку.

Хай буде їй земля пером!

Йосиф Кривий, секретар.

Вина. Суддя: Щож поправді обвинувачений може приписати в вину своїй тещі?

Обвинувачений: Її дочку.

—o—

Учитель питає малого Максимця, скільки є 1 + 1..

Максимцьо не знає.

— Алеж, Максимцю, — кажеже вчитель — одна шинка і ще одна шинка, що це є?

На це Максимцьо без надуми каже, як називається така частина тіла.

В клясі счинився шум, галас.

Учитель (кричить): Алеж, йолопе один, я хотів знати, що з того вийде!

ЖАРТИ.

В шинку о півночи один мочиморда встає і каже:

„Я вже мушу йти до хати, бо як прийду пізніше, то жінка товче головою об муф."

Другий мочиморда каже:

„А тобі що шкодить, як жінка набе собі ґудза?

Перший мочиморда:

„Колиж бо вона товче не своєю головою, а моєю."

—o—

Лікар до недужого: „Ви маєте воду в боці. Треба буде випустити".

Недужий: „Ви, пане доктор, хіба помиляєтеся. Звідки би там взялася вода? Воду я пив хіба тоді, коли ще був малою дитиною".

—o—

Один наш сваток приїхав з Америки і в шинку розказує, як там в тій Америці є. Між иншим каже:

„Не повірите, як скоро в Америці будують доми. Рано закладають фундамент, а в ночи шинкар вже викидає з шинку пяного гостя."

—o—

Жид, що був на війні, по війні зійшовся зі своїм капітаном і каже до нього: „Я, пане капітан, буду вам вдячний до самої смерти, бо ви на війні спасли моє життя.

Капітан питає здивований: „А то яким способом?"

Жид відповідає: „Ви, почувши стріли, зараз втікли. Я пішов за вашим приміром.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 9 березня, точно в годині 1.30 пополудни, на Литовській Гали. Проситься всіх членів прибути на сей мітінг, а довгуючих проситься вирівнати свої залеглости. — Н. Іщук, предс.; П. Левицький, кас.; В. Новак, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний місячний мітінг відбудеться в неділю, 9 березня, в годині 12.30, в гали церковній при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають конечно явитись на сім мітінгу, бо в противнім разі будуть суспендовані. Дітей, котрі покінчили вже 18 рік життя, проситься прийти на сей мітінг і переписатись до старших членів. Нових членів будемо принимати без оплати вступного. — Мартин Барабаш, голова; Петро Лучків, фін. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 9 березня, в годині 1-ій пополудни, в гали парафіяльній при Кліперт ул. Тому, що маємо кілька важних справ до вирішення, проситься кождого члена прийти на сі збори. Також мається вибрати рекордового секретаря, бо вибраний на річних зборах М. Ковтунович зрезиґнував. Тих членів, котрі люблять зволікати з своїми вкладками взивається платити на час, як і другі члени, бо в противнім разі будуть суспендовані. Пригадується родичам тих дітей, котрі вже переступили 16 рік життя, щоби вписали їх до повнолітних членів. — Ів. Форись, предс.; Вол. Візничак, кас.; Петро Кізел, секр.

ОБОРН, Н. Й. Тов. Запор. Січ, від. 283, повідомляє усіх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 9 березня, в годині 2-ій пополудни, в Січовім Домі на розі Прань і Вашингтон ул. Кождий член має явитись на сім мітінгу, бо є важні справи до полагодження. Будеться принимати нових членів без оплати вступного. Довгуючих членів напоминається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся на сім мітінгу урядник платить 1 дол. кари, а член 50 центів. — Теодор Олійник, кошовий; Роман Момола, кас.; Григорій Орищин, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Андрія, від. 128, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться 9 березня, в годині 1-ій пополудни, в гали церковній, 2445 Іст 31 Стріт. Проситься всіх членів прибути на мітінг на час. Родичів проситься вписувати свої діти до У. Н. Союза. — М. Галанка, предс.; В. Карпець, секр.; Н. Волошинський, кас.

АРМІЯ СПАСЕННЯ ЗБИРАЄ $2,500,000.

Армія Спасення в Ню Йорку заповіла нову кампанію, яка повинна принести їй $2,500,000, потрібних на ведення її місійної роботи.

ВЕЛИКИЙ ЛЬВІВ.

Підльвівські громади Замарстинів, Клепарів і Знесіння, які львівський маґістрат завзявся чим скорше прилучити до Львова, для ратовання свойого оплаканого господарського стану, заявилися проти цього прилучення. Відповідні ухвали приняли місцеві громадські ради одноголосно. Ці ухвали стрінулися з признанням широких верств місцевого громадянства. Львів має тепер 32 квадратових кільометрів поверхні, а простір, на який мав би він бути побільшений, виносить 34 квад. кільом. Колиж Львів належить тепер до найбільш неупорядкованих міст, то щож буде, коли його простір подвоїться. Ясне, що таке наглальне побільшення Львова принесе шкоди і для самого Львова і для підльвівських громад.

ГАРНИЙ САНАЦІЙНИЙ ПОСОЛ.

Реґуляминова комісія польського сойму обмірковувала вимогу видачі судови посла Бацьмаґу, якого прокуратура обвинувачує у злочині обману й підпалу в трох випадках, в помочі крадіжи, дефрадації церковних грошей і дефравдації на становищі війта суми 12,000 зол. Комісія рішила видати посла Бацьмаґу на основі всіх обвинувачень, за виїмком закиду дефравдації 12,000 зол., щодо якого рішено зажадати доповняючих актів від прокуратури.

КАНАДА АМЕРИКАНІЗУЄТЬСЯ.

Британська преса жалується, що її найбільша домінія, Канада, „американізується". Доказом цього є хочби й те, що в одному році, 1929, спровадила Канада зі Злучених Держав говорячих фільмів довжини 8 міліонів стіп, вартости 636 тисяч долярів. Натомісць з Британії спроваджено фільмів усього на $28,500.

СТРАШНА СМЕРТЬ СПАРАЛІЖОВАНОЇ ЖІНКИ.

В Бернард Блаку, при вул. Джеспер, в Едмонтоні, вибух нагло вогонь, який спричинив смерть пані Лоув, спаралізованої жінки п. Чарлса Лоува. Як догадуються, пані Лоув сиділа в своюму візку перед газовою печю та читала книжку. Ноги мала обвинені коцом, який правдоподібно займився від радіятора. На її крик прибігли в кімнату сусіди і старалися пригасити вогонь, але без води не годні були цього зробити. Також і візок не влізався в двері і не годен було його викотити на коритар. В одну мить все було в вогні та димі. Заалярмована пожарна сторожа приїхала в короткому часі, але вже не могла вратувати життя хорої. Вона вправді ще жила, коли її пожарники винесли до авта, але в протягу пять годин померла від попечення.

ТЕАТРАЛЬНІ ШТУЧКИ ДЛЯ ДІТОЧОГО ТЕАТРУ,
які можна набути у книгарні Свободи.

ЗУСТРІЧ. Новорічна песа-казка на 2 дії. В. Королів-Старий ...15ц.
ЧЕРВОНА ШАПОЧКА, драмована казка в 2-ох діях. Я. Вільченко ...20ц.
ЗОЛОТИЙ ЧЕРЕВИЧОК, песа-казка для дітий у 6-ох картинах. Галина Орлівна ...15ц.
ПРОГУЛЬКА, комедійка на одну дію. Ст. Чубатівна ...15ц.
МАЛИЙ ТАРАС, діточа песа на 3 дії. В. Шопінський ...20ц.
СВЯТО ВЕСНИ, сценічний образок на дві дії зі співами та хороводами. Василь Софронів ..25ц.

"SVOBODA"
P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

DO YOU KNOW WHY - - - A man always suffers when he has his picture taken? By Fisher

